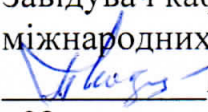

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин
 Петро МАКАРЕНКО
«03» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
спеціальності 051 Економіка
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
освітній ступінь бакалавр

Навчально-науковий інститут економіки,
управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2024-2025 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка

Мова викладання: державна

Розробник: Калініченко Олександр, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент

«03» вересня 2024 року

Олександр КАЛІНІЧЕНКО

Схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин протокол від 03 вересня 2024 року № 1.

Погоджено гарантом освітньої програми Економіка підприємства «03» вересня 2024 року

Ольга ДИВНИЧ

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності «Економіка» протокол від 03 вересня 2024 року № 1

Ольга ДИВНИЧ

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	255
Кількість кредитів	8,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
Рік навчання (курс)	2 (051ЕКОН_бд_2023; 051ЕКОН_бд_2024[1](стн))
Семестр	3, 4-ий
Лекції (годин)	42
Практичні (годин)	60
Самостійна робота (годин)	153
Вид семестрового контролю	залік, екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей при вивченні таких дисциплін як: Економічна теорія; Правознавство; Системи технологій; Економіко-математичні методи та моделі; Маркетинг; Організація та планування діяльності підприємства; Потенціал і розвиток підприємства; Проектний аналіз; Національна економіка.

4. Компетентності:

загальні:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

спеціальні (фахові):

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК 16. Уміння розробляти елементи продуктової, цінової, збутової, кредитної, інвестиційної та зовнішньоекономічної політики суб'єктів господарювання.

5. Програмні результати навчання

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	<ul style="list-style-type: none"> – уміти застосовувати сучасні інформаційні технології для збору, обробки і аналізу даних, необхідних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень; – знати основні підходи до оцінки ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства; – розуміти механізми прийняття ефективних економічних рішень функціонування підприємства та вміти застосовувати аналітичні методи для обґрунтування таких рішень; – уміти оцінювати наслідки управлінських рішень, враховуючи чинники, що впливають на ефективність та сталий розвиток підприємства.
ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	<ul style="list-style-type: none"> – оцінювати основні аспекти господарсько-фінансової діяльності підприємства, зокрема організаційну структуру, економічні стратегії, внутрішні процеси та взаємодію з зовнішнім середовищем; – знати методичні підходи розрахунку основних економічних показників; – здійснювати порівняльний аналіз фінансово-економічних показників підприємства; – здійснювати прогнозування розвитку підприємства з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників.
ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	<ul style="list-style-type: none"> – оцінювати ефективність господарсько-фінансової діяльності підприємства; – проводити інтерпретацію результатів фінансових та економічних розрахунків; – оцінювати потенціал підприємства на зовнішніх та внутрішніх ринках та здійснювати прогнозування на основі отриманих даних.
ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.	<ul style="list-style-type: none"> – визначати різноманітні джерела інформації для збору соціально-економічних даних, включаючи офіційну статистику, звіти підприємств, публікації наукових досліджень, аналітичні матеріали та баз даних; – застосовувати методологічні підходи до визначення соціально-економічних показників; – формулювати висновки про економічні та соціальні процеси на підприємстві, оцінювати його діяльність з точки зору ефективності використання наявних ресурсів та соціальної відповідальності.
ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.	<ul style="list-style-type: none"> – використовувати методичні підходи оцінки господарсько-фінансової діяльності підприємства та прогнозування його розвитку; – формулювати обґрунтовані висновки з оцінки економічних процесів на підприємстві.

6. Методи навчання і викладання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи: *лекція, розповідь-пояснення; бесіда;*
- наочні методи: *ілюстрування; демонстрування;*
- практичні методи: *вправи; практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анутовання, підготовка реферату/доповіді.*

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

– методи формування пізнавальних інтересів: *створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.*

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

– інтерактивні методи: *дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, кейс-метод, «Мозковий штурм»;*

– комп'ютерні і мультимедійні методи: *використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.*

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

– методи усного контролю: *опитування, бесіда, доповідь;*

– методи письмового контролю: *письмове виконання практичних завдань, самостійна робота, творче завдання, розв'язування тестів.*

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теорії та моделі підприємства

Підприємство як система та як економічний об'єкт. моделі побудови підприємства. Ознаки підприємства. Напрямки діяльності підприємств та їх функціональні моделі.

Еволюція теорій економіки підприємства. Класична теорія підприємства. Неокласична теорія підприємства. Інституціональна теорія підприємства. Еволюційна теорія підприємства. Підприємницька та інтеграційна теорії підприємства.

Тема 2. Основи підприємництва

Сутність та функції підприємницької діяльності. Складові підприємництва та їх зміст. Принципи здійснення підприємницької діяльності. Форми і моделі підприємницької діяльності. Типи професійної підприємницької діяльності та їх особливості.

Мале підприємництво у ринковій економіці. Особливості становлення, тенденції та проблеми розвитку в Україні. Соціально-економічна роль і значення підприємництва у структурі ринкової економіки. Необхідність, сутність та напрями державної підтримки малого підприємництва в Україні. Культура підприємницької діяльності. Підприємець як визначальна особистість у бізнесі.

Тема 3. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань

Підприємство як суб'єкт господарювання, як господарська система і як форма реалізації підприємництва. Цілі підприємства та вимоги до них.

Правові основи функціонування. Законодавчі акти, що слугують базою функціонування підприємства. Господарський кодекс України, зміст (основні засади господарської діяльності, суб'єкти господарювання, майнова основа, господарські зобов'язання, відповідальність за порушення, особливості правового регулювання в окремих галузях господарювання, зовнішньоекономічна діяльність, спеціальні режими господарювання).

Режим створення і реєстрації підприємства, господарської діяльності, взаємовідносин з державою, ліквідації і реорганізації суб'єктів господарювання. Статут підприємства. Колективний договір.

Види підприємства за окремими класифікаційним ознаками – мети та характеру діяльності, формою власності, приналежності капіталу в статутному фондів, способу утворення та формування статутного фонду, кількості працюючих та обсягу валового доходу від реалізації продукції, ступеня залежності від іншого підприємства, галузевої приналежності, правового статусу та форми господарювання.

Поняття та ознаки добровільних об'єднань підприємств. Організаційно-правові форми господарських об'єднань: асоціація, корпорація, консорціум, концерн, картель, синдикат, трест, асоційовані підприємства, холдинг, фінансова група.

Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства

Вплив зовнішнього оточення на діяльність підприємств. Поняття і складові компоненти середовища господарювання. Чинники мікросередовища та особливості їх впливу на діяльність економічних суб'єктів. Мезосередовище та його чинники.

Макросередовище господарювання і його чинники. Особливості дії чинників макросередовища. Демографічні, природні, науково-технічні, економічні, екологічні, політичні та міжнародні чинники та їх урахування в підприємницькій діяльності.

Методичні підходи до оцінювання середовища господарювання підприємства. PEST-аналіз та методика його проведення. Методика складання профілю чинників мікро-, мезо- та макросередовища.

Тема 5. Структура та управління підприємством

Поняття та функції управління. Підприємство як об'єднання управляючої системи і системи, якою управляють. Суб'єкти та об'єкти управління. Інструменти управління: ієрархія, культура і ринок.

Раціоналістична концепція управління. Неформальна концепція управління. Принципи управління за А. Файолем. Методи управління: економічні, адміністративно-правові, соціально-психологічні. Чинники, що визначають вибір моделі управління.

Організаційна структура управління. Зв'язки елементів системи управління: лінійні, функціональні та міжфункціональні. Лінійний тип організаційної структури управління. Лінійно-штабна організаційна структура. Функціональний тип організаційної структури управління. Лінійно-функціональний (комбінований) тип організаційної структури управління виробництвом. Дивізіональна структура управління. Регіональний тип організаційної структури управління виробництвом. Матричний тип організаційної структури. Конгломератний тип організаційної структури управління.

Методи вибору типу організаційної структури управління: метод аналогій, метод структуризації цілей, метод організаційного моделювання. Основні принципи формування організаційних структур управління.

Тема 6. Ринок і продукція

Ринок: сутність, функції, форми та структура. Принципи поведінки суб'єктів господарювання на ринку.

Товар і товарний ринок: сутність, класифікація. Поняття асортименту і номенклатури продукції. Вимірники продукції. Показники обсягу продукції (послуг): товарна, валова, реалізована, чиста продукція.

Поняття маркетингу, його концепції та різновиди. Система маркетингу та маркетингова діяльність підприємства. Попит: поняття, методи оцінювання та прогнозування.

Тема 7. Товарна та цінова політика підприємстві

Товарна політика підприємства: поняття та складові. Товарні стратегії та їх зміст. Життєвий цикл товару. Види життєвих циклів товару. Формування асортименту товарів та управління ним.

Поняття бренду. Технологія його створення та розвитку. Імідж товару на ринку та інструменти його створення: торговельна марка, упаковка, маркування та кодування товару, реклама, перед- та після продажний сервіс.

Ціна на продукцію (послуги): сутність, функції, аналіз ціноутворюючих чинників. Загальні та специфічні чинники ціноутворення. Характеристика основних видів цін. Роль держави у процесі ціноутворення.

Ціноутворення: поняття та методи ціноутворення. Технологія розробки та обґрунтування цінової стратегії підприємства.

Цінова політика підприємства: сутність, пріоритетність у ринковій економіці. Різновиди цінової політики. Види цінової диференціації. Нормативно-правова база ціноутворення в Україні.

Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства

Сутність і методи прогнозування. Основні напрямки прогнозування товарного ринку підприємства. Макроекономічне програмування.

Загальна характеристика планування. Принципи та методи планування. Планування діяльності підприємства. Система планів підприємства. Методи розрахунку планових показників.

Стратегія розвитку підприємства. Сутність стратегічного планування, його етапи. Місія і стратегічні цілі підприємства. Генеральна стратегія підприємства та її різновиди. Функціональна стратегія.

Тактичне планування діяльності підприємства. Методи тактичного планування. Зміст тактичних планів. Бізнес плани підприємства, їх роль та призначення.

Оперативне планування поточної діяльності підприємства. Порядок розробки оперативного плану.

Тема 9. Земельні ресурси та ефективність їх використання

Особливості землі як засобу виробництва. Види, земельних угідь. Характеристика земельних угідь. Визначення економічної оцінки землі. Грошова оцінка землі.

Економічна ефективність використання земель у сільськогосподарському виробництві, система показників її оцінювання. Основні напрями підвищення економічної ефективності використання земельних угідь у сільському господарстві.

Ринок землі в Україні: сутність, завдання, функції.

Тема 10. Персонал аграрних підприємств

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємств (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Визначення чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, сфер діяльності та форм власності. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств.

Методи оцінки й добору працівників для підприємств чи інших суб'єктів господарювання. Форми й ефективність підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу (кадрів). Досвід формування та забезпечення ефективного використання кадрового потенціалу підприємств.

Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці в аграрних підприємствах

Економічна категорія продуктивності праці. Методи вимірювання та показники продуктивності праці, їх переваги та недоліки, сфери застосування. Класифікація чинників та резервів зростання продуктивності праці. Система розрахунків можливого зростання продуктивності праці.

Вимоги до системи мотивації праці. Концептуальна характеристика моделей мотивації трудової діяльності. Методи мотивації трудової діяльності.

Соціально-економічна сутність заробітної плати та її функції. Механізм державного регулювання оплати праці. Структура заробітної плати. Особливості організації оплати праці на підприємстві. Тарифна система оплати праці. Форми і системи заробітної плати. Особливості преміювання персоналу. Особливості безтарифної системи оплати праці.

Тема 12. Основний капітал

Капітал як економічний ресурс підприємства. Сутність та класифікація основного капіталу підприємства. Класифікація основних засобів за ознакою функціонального призначення та участі у виробничих процесах. Видова (технологічна) структура основних засобів, фактори й тенденції динаміки на підприємствах.

Первісна, відновна й залишкова вартість основних засобів. Індксація основних засобів.

Фізична суть техніко-економічного старіння знарядь праці та форми запобігання цьому (ремонт, модернізація, заміна). Амортизація основних засобів.. Норми амортизаційних відрахувань. Оцінка доцільності витрат на періодичний ремонт, модернізацію й заміну виробничого устаткування. Розширене відтворення основних засобів їх технічним переозброєнням, реконструкцією, розширенням і новим будівництвом.

Соціально-економічне значення і системи показників ефективності відтворення та використання основних засобів. Напрямки інтенсифікації створення та шляхи ліпшого використання основних засобів підприємства за нормальних умов господарювання.

Тема 13. Оборотний капітал аграрних підприємств

Оборотний капітал: сутність, елементний склад, структура та джерела формування. Характеристика виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів. Нормування витрат та розрахунки необхідного обсягу оборотного капіталу підприємства. Показники та шляхи кращого використання сировини, матеріалів, палива тощо. Сучасна політика ресурсозбереження.

Оборотні кошти підприємств, їх кругообіг. Оцінка структури оборотних коштів. Класифікація оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Класифікація нормативів. Принципи нормування. Методи розрахунку нормативів.

Ефективність використання оборотних коштів. Заходи підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Тема 14. Інтелектуальний капітал

Поняття капіталу та інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності. Їх характеристика. Умови охорони здатності та охоронні документи на об'єкти промислової власності. Порядок трансформації інтелектуальних продуктів в інтелектуальний капітал.

Нематеріальні активи підприємства, їх ознаки. Основні види та їх характеристика. Реалізація права власності на об'єкти інтелектуальної власності. Ліцензії: сутність, види. Порядок та способи визначення ліцензійної винагороди. Основні види ліцензійних платежів.

Оцінювання вартості нематеріальних активів. Її особливості. Класифікація методів.

Тема 15. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства

Сутність і значення інвестиційної діяльності підприємства. Суб'єкти і об'єкти інвестиційної діяльності, її правове регулювання. Сутність, структура та класифікація інвестицій.

Джерела формування інвестицій. Визначення необхідного обсягу інвестицій. Обґрунтування джерел фінансування та обчислення необхідного обсягу капітальних вкладень відповідно до можливих варіантів економічної ситуації на ринку і підприємстві.

Основні форми державного регулювання інвестиційної діяльності. Завдання і функції інвестиційного менеджменту.

Методичні засади оцінювання ефективності реальних інвестицій. Еволюція поглядів на оцінювання ефективності реальних інвестицій.

Поняття і змістова характеристика інноваційних процесів. Новини і нововведення, їх сутність і первісні імпульси виникнення. Виокремлювані види інноваційних процесів (новин, нововведень): технічні, організаційні, економічні, соціальні, юридичні. Локальні та глобальні новини (нововведення). Взаємозв'язок окремих видів інноваційних процесів. Вплив новин (нововведень) на виробництво, будь-яку господарську і підприємницьку діяльність.

Сутнісне тлумачення науково-технічного прогресу (поступу) (НТП). Пріоритетні напрями НТП: прогресивні базові технології; синтетичні, композиційні і надчисті матеріали; ядерна та інші нетрадиційні види енергії; робототехнічні комплекси та гнучкі автоматизовані системи; комплексна автоматизація та комп'ютеризація виробництва і процесів управління.

Економічний ефект як узагальнюючий показник ефективності технічних нововведень. Вартісна оцінка результатів використання нових засобів і предметів праці. Сумарні витрати на реалізацію технічних нововведень. Урахування чинника часу при визначенні ефективності технічних нововведень. Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.

Тема 16. Матеріально-технічна база та виробнича потужність аграрних підприємств

Характеристика матеріально-технічної бази виробництва. Структура її, характеристика її складових, тенденції розвитку. Управління техніко-технологічною базою підприємства. Технічний розвиток підприємства, його форми. Оцінка технічного рівня. Показники рівня розвитку техніко-технологічної бази підприємства.

Поняття виробничої потужності підприємства, її види. Чинники, що впливають на її формування. Принципи розрахунку виробничої потужності. Методичні підходи щодо визначення виробничої потужності різногалузевих підприємств. Особливості її визначення у сільськогосподарських підприємствах. Оцінювання досягнутого рівня використання виробничої потужності підприємства. Установлення й регулювання резервних потужностей на підприємствах різних галузей економіки.

Тема 17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика

Логістичний підхід до управління ресурсами підприємства. Мета, завдання та функції логістичної діяльності. Різновиди логістики. Матеріальний потік та його різновиди. Показники матеріального потоку. Матеріально-технічне забезпечення виробництва: сутність, форми, системи. Обчислення потреби у матеріалах. Регулювання та формування запасів. Методика визначення оптимальної партії поставки ресурсів.

Внутрішньовиробничі логістичні системи. Управління матеріальним потоками. Системи планування виробничих ресурсів.

Тема 18. Організація операційної діяльності

Поняття операційної діяльності, принципи її організації та структура. Характеристика типів та методів організації виробництва. Організація допоміжних та обслуговуючих господарств. Склад операційної системи сільськогосподарських підприємств. Комплексна підготовка виробництва.

Визначення і структура виробничого циклу. Методика обчислення тривалості виробничого циклу. Залежність тривалості виробничого циклу від величини виробів і засобу поєднання технологічних операцій. Економічне значення і напрямки скорочення тривалості виробничого циклу.

Операційна система виробництва продукції рослинництва. Методика визначення її ефективності. Операційна система виробництва продукції тваринництва. Методика визначення її ефективності. Планування операційних процесів. Операційна стратегія: завдання, чинники формування.

Тема 19. Сучасні форми організації виробництва

Сутність, завдання та функції організації виробництва. Виробничий процес як основа діяльності підприємства. Складові елементи виробничого процесу. Основні, допоміжні та обслуговуючі процеси. Їх призначення і особливості. Виробничий процес як сукупність виробничих операцій. Дискретні та безперервні виробництва.

Принципи раціональної організації виробничого процесу. Ознаки поділу виробництва на типи. Характеристика типів виробництва. Діалектика розвитку типів виробництва. Вплив типу виробництва на його ефективність.

Спеціалізація та галузева структура сільськогосподарських підприємств. Методика визначення рівня спеціалізації. Вплив концентрації виробництва на ефективність сільськогосподарського виробництва. Види концентрації, система показників її оцінювання. Агропромислова інтеграція: сутність, форми, значення. Кооперування та комбінування виробництва. Диверсифікація сільськогосподарського виробництва: сутність, види, чинники, значення та методика оцінювання.

Тема 20. Виробнича та соціальна інфраструктура

Сутність інфраструктури підприємства. Виробнича інфраструктура підприємства її значення. Система технічного обслуговування виробництва, її склад та характеристика структурних елементів.

Відтворення та розвиток виробничих та інфраструктурних об'єктів підприємства. Капітальне будівництво та його сфери. Основи планування його. Кошторисна вартість будівництва. Проект капітального будівництва. Етапи і стадії проектування об'єктів виробничого і соціального призначення.

Соціальна інфраструктура та соціальна діяльність підприємства.

Тема 21. Витрати підприємства

Загальна характеристика витрат. Склад витрат, які включають у собівартість. Класифікація витрат. Система управління витратами.

Кошторис підприємства і собівартість продукції.

Собівартість окремих виробів. Калькулювання і його місце в економічних розрахунках. Вибір калькуляційних одиниць. Склад і зміст статей калькуляції, методика їх обчислення. Способи розподілу непрямих витрат.

Напрямки удосконалення планування.

Ціна на продукцію. Методи ціноутворення.

Тема 22. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання

Фінансові результати як критерій досягнення мети підприємства. Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Показники фінансових результатів і фінансового стану. Дохід. Обчислення величини доходу і порядок його розподілу.

Прибуток і рентабельність. Розподіл прибутку. Рентабельність діяльності підприємства, її різновиди і методи обчислення.

Методика аналізу фінансово-економічного стану підприємства. Оцінювання ділової активності, фінансової стійкості та ліквідності.

Тема 23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність

Поняття і види ефективності. Критерій ефективності. Мультиплікаційна ефективність діяльності підприємства. Система показників для оцінки ефективності виробництва. Вимірювання ефективності застосовуваних і споживаних ресурсів підприємства. Чинники зростання ефективності. Класифікація і суттєва характеристика зростання ефективності виробництва. Сучасні напрямки ефективного використання окремих видів виробничих ресурсів та ефективності господарювання.

Суть процесу відтворення. Види відтворення. Особливості відтворення в аграрній сфері економіки. Розширене відтворення та його типи. Форми інтенсивного відтворення. Роль земельної ренти, амортизаційних відрахувань, кредитів у розширеному відтворенні. Нагромадження: поняття, види. Ефективність нагромадження. Державне регулювання відтворювального процесу у сільському господарстві.

Конкурентоспроможність продукції та її оцінка. Економічна суть якості продукції. Споживча вартість і технічний рівень. Показники якості окремих видів і всієї сукупності продукції, методика їх обчислення.

Система забезпечення конкурентоспроможності продукції (послуг). Управління конкурентоспроможністю підприємства.

Тема 24. Розширене відтворення та інтенсифікація виробництва

Сутність відтворення та його видів. Особливості відтворення окремих факторів виробництва у сільському господарстві. Відтворення виробничих відносин. Поняття екстенсивного та інтенсивного типів відтворення. Нагромадження і його вплив на ефективність господарської діяльності.

Інтенсивність та інтенсифікація. Особливості інтенсифікації у сільському господарстві. Економічний тип розвитку підприємства: поняття та види. Методика визначення рівня та ефективності інтенсифікації. Напрями інтенсифікації у сільському господарстві.

Тема 25. Сучасні моделі розвитку підприємств

Організаційний розвиток. Форми розвитку. Тенденції, що зумовили революційний організаційний розвиток. Порівняльна характеристика сучасної та майбутньої організаційної моделі управління підприємством. Основні ознаки сучасних організаційних систем. Основні напрямки організаційної реструктуризації сучасних підприємств.

Сучасні моделі підприємств: мережеподібні; оболонкові; віртуальні; вертикальні (високі); горизонтальні (пласкі); едхократичні; партисипативні; гнучкі. Переваги і недоліки сучасних моделей підприємства.

Організаційна культура. Елементи організаційної культури. Принципи формування організаційної культури підприємства. Основні типи організаційних культур.

Тема 26. Трансформація та реструктуризація підприємств

Трансформаційні процеси економіки України. Трансформація підприємств. Специфіка проблеми трансформації підприємств в агропромислому комплексі України. Основні групи закономірностей трансформації АПК. Заходи по реструктуризації заборгованості сільськогосподарських підприємств.

Реструктуризація підприємства. Ринкова реструктуризація підприємств. Реорганізація підприємства. Форми реструктуризації. Заходи реструктуризації виробництва. Фінансова реструктуризація. Вихідні умови, за яких реструктуризація можлива і дає позитивні результати. Основні напрямки, які повинні бути охоплені під час здійснення кардинальної реструктуризації в умовах перехідного періоду. Основні напрямки реструктуризації підприємств України. Нормативно-правові документи у сфері реструктуризації підприємств.

Розділи проекту реструктуризації підприємства. Основні напрями заходів з реструктуризації підприємств. Основні шляхи реформування організаційно-правових форм господарювання. Реструктуризація аграрних підприємств. Складові процесу реструктуризації підприємств. Концепція реструктуризації підприємств першої групи. Концепція реструктуризації підприємств другої групи. Концепція реструктуризації підприємств третьої групи. Основні недоліки практики реструктуризації підприємств.

Санация. Критерії вибору варіанту санації. Структура проекту санації. Бізнес-план фінансового оздоровлення.

Тема 27. Оптимізація бізнес процесів на підприємстві

Бізнес-система як сукупність бізнес-процесів. Основні категорії бізнес-процесів. Технологія здійснення бізнес-процесу. Структура бізнес-системи.

Класифікація бізнес-процесів підприємства. Якісні і кількісні параметри бізнес-процесу. Методи оптимізації бізнес-процесів: формалізовані універсально-принципові методи, методи бенчмаркінгу, методи групової роботи. Реінжиніринг бізнес-процесу.

Моделювання бізнес-процесів. Методологія створення моделі (опису) бізнес-процесу. Оптимізація бізнес-процесів. Основні критерії оптимізації бізнес-процесів. Переваги оптимізації бізнес-процесів.

Тема 28. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

Загальні характеристики ЕБП. Поняття економічної безпеки. Основні цілі економічної безпеки підприємства. Структурні елементи економічної безпеки підприємства та організація їх взаємодії.

Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Загальна методологія оцінки ЕБП. Аналіз та оцінка досягнутого рівня ЕБП.

Напрямки забезпечення ЕБП по функціональним складовим. Загальна характеристика фінансової, інтелектуальної та кадрової складових. Визначення функцій таких складових як техніко-технологічна, політико-правова та інформаційна. Схема організації екологічної та силової складових.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма 051ЕКОН бд 2023; 051ЕКОН бд 2024[1](стн)			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Теорії та моделі підприємства	6	-	2	4
Тема 2. Основи підприємництва	8	2	2	4
Тема 3. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань	8	2	2	4
Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства	8	2	2	4
Тема 5. Структура та управління підприємством	8	-	2	6
Тема 6. Ринок і продукція	8	2	2	4
Тема 7. Товарна та цінова політика підприємств	10	2	2	6
Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства	10	2	2	6
Тема 9. Земельні ресурси та ефективність їх використання	10	2	2	6
Тема 10. Персонал аграрних підприємств	10	2	2	6
Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці в аграрних підприємствах	7	-	2	5
Тема 12. Основний капітал	10	2	2	6
Тема 13. Оборотний капітал аграрних підприємств	10	2	2	6
Тема 14. Інтелектуальний капітал	8	2	2	4
Тема 15. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства	12	2	2	8
Тема 16. Матеріально-технічна база та виробнича потужність аграрних підприємств	10	2	2	6
Тема 17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика	12	2	2	8
Тема 18. Організація операційної діяльності	8	-	2	6
Тема 19. Сучасні форми організації виробництва	10	2	2	6
Тема 20. Виробнича та соціальна інфраструктура	8	-	2	6
Тема 21. Витрати підприємства	8	2	2	4
Тема 22. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання	8	2	2	4
Тема 23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність	12	2	4	6
Тема 24. Розширене відтворення та інтенсифікація виробництва	10	2	4	4
Тема 25. Сучасні моделі розвитку підприємств	8	-	2	6
Тема 26. Трансформація та реструктуризація підприємств	10	2	2	6
Тема 27. Оптимізація бізнес процесів на підприємстві	8	-	2	6
Тема 28. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	10	2	2	6
Усього годин	255	42	60	153

8. Теми практичних занять

Назви тем	Кількість годин
	денна форма 051ЕКОН_бд_2023; 051ЕКОН_бд_ 2024[1](стн)
Тема 1. Теорії та моделі підприємства	2
Тема 2. Основи підприємництва	2
Тема 3. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань	2
Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства	2
Тема 5. Структура та управління підприємством	2
Тема 6. Ринок і продукція	2
Тема 7. Товарна та цінова політика підприємстві	2
Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства	2
Тема 9. Земельні ресурси та ефективність їх використання	2
Тема 10. Персонал аграрних підприємств	2
Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці в аграрних підприємствах	2
Тема 12. Основний капітал	2
Тема 13. Оборотний капітал аграрних підприємств	2
Тема 14. Інтелектуальний капітал	2
Тема 15. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства	2
Тема 16. Матеріально-технічна база та виробнича потужність аграрних підприємств	2
Тема 17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика	2
Тема 18. Організація операційної діяльності	2
Тема 19. Сучасні форми організації виробництва	2
Тема 20. Виробнича та соціальна інфраструктура	2
Тема 21. Витрати підприємства	2
Тема 22. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання	2
Тема 23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність	4
Тема 24. Розширене відтворення та інтенсифікація виробництва	4
Тема 25. Сучасні моделі розвитку підприємств	2
Тема 26. Трансформація та реструктуризація підприємств	2
Тема 27. Оптимізація бізнес процесів на підприємстві	2
Тема 28. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	2
Разом	60

9. Теми самостійної роботи

Назви тем	Кількість годин
	денна форма 051ЕКОН_бд_2023; 051ЕКОН_бд_ 2024[1](стн)
Тема 1. Теорії та моделі підприємства	4
Тема 2. Основи підприємництва	4
Тема 3. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань	4
Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства	4
Тема 5. Структура та управління підприємством	6
Тема 6. Ринок і продукція	4
Тема 7. Товарна та цінова політика підприємстві	6
Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства	6
Тема 9. Земельні ресурси та ефективність їх використання	6

Тема 10. Персонал аграрних підприємств	6
Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці в аграрних підприємствах	5
Тема 12. Основний капітал	6
Тема 13. Оборотний капітал аграрних підприємств	6
Тема 14. Інтелектуальний капітал	4
Тема 15. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства	8
Тема 16. Матеріально-технічна база та виробнича потужність аграрних підприємств	6
Тема 17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика	8
Тема 18. Організація операційної діяльності	6
Тема 19. Сучасні форми організації виробництва	6
Тема 20. Виробнича та соціальна інфраструктура	6
Тема 21. Витрати підприємства	4
Тема 22 Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання	4
Тема 23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність	6
Тема 24. Розширене відтворення та інтенсифікація виробництва	4
Тема 25. Сучасні моделі розвитку підприємств	6
Тема 26. Трансформація та реструктуризація підприємств	6
Тема 27. Оптимізація бізнес процесів на підприємстві	6
Тема 28. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	6
Разом	153

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з дисципліни «Економіка підприємства» не передбачена.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Теми	Форми контролю	
		Денна форма навчання	
		051ЕКОН бд 2023; 051ЕКОН бд 2024[1](стн)	
ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	Тема 1 – 28	усне опитування, виконання вправ на практичних заняттях, розв'язування тестів, виконання завдань на самостійну роботу, залік, екзамен	
ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.			
ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.			
ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.			
ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.			

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

(Денна форма навчання 051ЕКОН бд 2023; 051ЕКОН бд 2024[1](стн), залік)

Назва теми	Форми контролю				Разом
	Усне опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань зі сам. роб.	
Тема 1. Теорії та моделі підприємства	-	-	-	1	1
Тема 2. Основи підприємництва	1	-	1	1	3

Назва теми	Форми контролю				Разом
	Усне опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань зі сам. роб.	
Тема 3. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань	1	5	1	1	8
Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства	1	5	1	1	8
Тема 5. Структура та управління підприємством	1	5	1	1	8
Тема 6. Ринок і продукція	1	5	1	1	8
Тема 7. Товарна та цінова політика підприємства	1	5	1	1	8
Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства	1	5	1	1	8
Тема 9. Земельні ресурси та ефективність їх використання	1	5	1	1	8
Тема 10. Персонал аграрних підприємств	1	5	1	1	8
Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці в аграрних підприємствах	1	5	1	1	8
Тема 12. Основний капітал	1	5	1	1	8
Тема 13. Оборотний капітал аграрних підприємств	1	5	1	1	8
Тема 14. Інтелектуальний капітал	1	5	1	1	8
Разом	13	60	13	14	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

(Денна форма навчання 051ЕКОН бд 2023; 051ЕКОН бд 2024[1](стн), екзамен)

Назва теми	Форми контролю				Разом
	Усне опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань зі сам. роб.	
Тема 15. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства	1	5	1	1	8
Тема 16. Матеріально-технічна база та виробнича потужність аграрних підприємств	1	-	1	1	7
Тема 17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика	1	5	-	1	8
Тема 18. Організація операційної діяльності	-	5	1	1	6
Тема 19. Сучасні форми організації виробництва	1	-	-	1	8
Тема 20. Виробнича та соціальна інфраструктура	-	5	1	1	5
Тема 21. Витрати підприємства	1	5	-	1	8
Тема 22. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання	-	5	1	1	7
Тема 23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність	1	5	-	1	7
Тема 24. Розширене відтворення та інтенсифікація виробництва	-	-	1	1	7
Тема 25. Сучасні моделі розвитку підприємств	1	5	-	1	7
Тема 26. Трансформація та реструктуризація підприємств	-	-	1	1	8

Назва теми	Форми контролю				Разом
	Усне опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань зі сам. роб.	
Тема 27. Оптимізація бізнес процесів на підприємстві	1	5	-	1	7
Тема 28. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	-	5	1	1	8
Екзамен	-	-	-	-	20
Разом	8	50	8	14	100

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях впродовж семестру у формі усного опитування, виконання вправ на практичних заняттях, розв'язування тестів, виконання завдань на самостійну роботу.

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є залік та екзамен.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання навчальної дисципліни та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом.

Мінімальний пороговий рівень оцінки за програмним результатом навчання не може бути нижчим за 60 % від підсумку максимально можливої кількості балів.

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Денна форма навчання:

– **усне опитування (0 – 1 бала):**

0 балів – здобувач вищої освіти не готовий до відповіді або відповіді не вірні та не відображають визначені результати навчання;

1 бал – відповіді правильні, обґрунтовані, здобувач вищої освіти добре володіє матеріалом, який розглядається та повністю відображає визначені результати навчання;

– **виконання вправ на практичних заняттях (0 – 5 балів):**

0 балів – потрібне повторне виконання;

1 бал – здобувач вищої освіти частково володіє матеріалом, не в змозі викласти зміст основних показників і висновків, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання, частково забезпечивши відображення запланованих результатів навчання;

2 бали – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість завдань частково забезпечивши відображення запланованих результатів навчання;

3 бали – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань та демонструє досягнення половини запланованих результатів навчання;

4 бали – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань та демонструє досягнення більшої частини запланованих результатів навчання;

5 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє матеріалом, правильно вирішив усі завдання. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання, повністю відображає визначені результати навчання;

– **розв'язування тестів (0 – 1 бала):**

0 балів – здобувач вищої освіти відповідає менше, ніж на 50 % тестів;

1 бал – здобувач вищої освіти правильно відповідає на 51 – 100 % тестів;

– **виконання завдань самостійної роботи (0 – 1 бала):**

0 балів – завдання не виконані чи не відповідають результатам навчання;

1 бал – завдання повністю відповідають вимогам та відображають визначені результати навчання.

Критерії та шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час підсумкового контролю (іспиту).

Об'єкт оцінювання: повнота викладення відповіді на екзаменаційні питання – 0 – 10 балів; демонстрація знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірного розуміння змісту основних теоретичних положень – 0 – 10 балів.

Відсутність (недостатність) тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

За 20-бальною шкалою	Критерії оцінювання відповіді
16 – 20	Здобувач вищої освіти дає розгорнутий, правильний виклад матеріалу з екзаменаційних питань, вільно володіє науковою термінологією, розуміє її взаємозв'язок, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання.
11 – 15	Здобувач вищої освіти демонструє знання основних понять і категорій, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень, але допустився деяких неточностей у викладі матеріалу з екзаменаційних питань, тим самим залишила нерозкритою частину екзаменаційного білета (до 25 %) за умови, що принципові моменти запитань були розкриті правильно.
6 – 10	Здобувач вищої освіти демонструє знання окремих понять і категорій, достатнє розуміння змісту основних теоретичних положень, але допустився суттєвих неточностей при поясненні того чи іншого аспекту екзаменаційних питань, недостатньо детально розкрив предмет питань, або міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційних питань; залишається тим самим нерозкритим до 35 % їх змісту.
1 – 5	Здобувач вищої освіти при відповіді на екзаменаційні питання допустив суттєві помилки змістовного характеру, зміст відповіді свідчить про прогалини у знаннях або ж про невірне розуміння окремих понять і категорій та теоретичних аспектів екзаменаційного питання; залишається тим самим нерозкритим до 50 % їх змісту. Виконання задовольняє мінімальні критерії.
0	Здобувач вищої освіти взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, або містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставлених питань, залишається тим самим нерозкритим більше 50 % їх змісту. На поставлені екзаменаторами запитання студент часто не знає правильної відповіді.

Додаткову кількість балів здобувач вищої освіти може отримати опублікувавши тези доповідей у межах тем дисципліни. Максимальна кількість балів за опубліковані тези – 10 балів – додаються в кінці семестру.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Мультимедійний проектор, мережа Wi-Fi, платформа MS Windows 10 Pro, Windows 10 Edu, Office 365 (10000 ліцензій для студентів), Internet-браузери, Електронна бібліотека ПДАУ, Електронний репозитарій ПДАУ.

13. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час виконання завдань, тестування заборонені (у т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

2. Академічна мобільність.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої/міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та

перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті.

3. Неформальна/інформальна освіта.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Назви тем	Навчальна платформа	Назва курсу	Посилання на курс
Тема 2. Основи підприємництва	Prometheus	Як почати власну справу в часи невизначеності: покроковий гайд від ТОП-підприємців України	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+SYOBTU101+2023_T1
Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства Тема 6. Ринок і продукція	Prometheus	Курс на експорт	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:NP+EXP101+2018_T3
Тема 5. Структура та управління підприємством		Курс лекцій Богдана Гаврилишина	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:BHFoundation+HAWRYLYSHYN+2017_T1

4. Дедлайни та перескладання.

Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчий на 25 % бал.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Андрєєва Л. О., Болтянська Л. О., Лисак О. І. Практикум з економіки підприємства. Мелітополь, ТДАТУ, 2018. 246 с.
2. Бандурка О. М., Ковальов Є. В, Садиков М. А., Маковоз О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. За заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : ХНУВС, 2017. 192 с.
3. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2-е вид., 2019. 304 с.
4. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л. Л. та проф. Кривов'язюка І. В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
5. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун т, 2023. 472 с.
6. Економіка підприємства: підручник : у 3 ч. Ч. 1 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. 432 с.
7. Калініченко О. В., Плотник О. Д. Економіка підприємства. Практикум : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2012. 600 с.
8. Кузьмин В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка: практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с.
9. Куцик В. І., Кліпкова О. І. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів : ЛТЕУ, 2020. 316 с.
10. Петренко М. І., Драбовський А. Г., Петренко В. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 1. 432 с.
11. Романченко Н. В., Кожемякіна Т. В., Пічик К. В. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ : НаУКМА, 2018. 304 с.

12. Туренко А. М., Дмитрієв І. А., Іванілов О. С., Шевченко І. Ю. Словник економіста та підприємця. Харків : ХНАДУ, 2018. 340 с.
13. Юрченко Н. Б., Кравчук Р. С., Запужляк І. Б., Василик І. І. Економіка підприємства: навчальний посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377 с.
14. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. 2-ге вид. перероб. та допов. Київ : Ліра-К, 2020. 596 с.

Допоміжні

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. Київ : КНЕУ, 2013. 779 с.
2. Дмитрієв І. А., Шевченко І. Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків : ХНАДУ, 2018. 292 с.
3. Калініченко О. В. Розвиток інноваційної діяльності в Україні. Перспективи розвитку господарсько-фінансової діяльності підприємств в Україні: теорія, методика, практика : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава : ПП «Астроя», 2023. С. 6 – 12. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/17362>.
4. Калініченко О. В. Формування системи економічної безпеки підприємства. Сучасний стан та перспективи розвитку діяльності підприємств в Україні : теорія, методика, практика : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава : ПП «Астроя», 2022. С. 137 – 143. URL: <http://www.economics.in.ua/2022/11/1.html>. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/17364>.
5. Калініченко О. В., Кулик М. І., Лесюк В. С. Біоекономічна оцінка ефективності виробництва біомаси енергетичних культур в Україні. Зелена трансформація та стала біоекономіка: моногр.; за наук. ред. А. А. Олешко, О. Ю. Будякової. Київ : КНУТД, 2024. С. 455 – 479. URL: <https://doi.org/10.30857/978.617.7763.34.4>
6. Калініченко О. В., Лесюк В. С. Сутність та особливості формування маркетингових стратегій аграрних підприємств. Перспективи розвитку національної економіки України: теоретичні та практичні аспекти : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава : ПП «Астроя», 2023. С. 36 – 48.
7. Ковальчук Н. О., Федішин М. П., Жаворонок А. В., Абрамова А. С. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2019. 231 с. URL: https://drive.google.com/open?id=1O9MqpU9zLP7t9z_Qq8lsRwTQ0hUyHsRx
8. Кузьмин В. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. 2-е вид, перероб. та доп. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 195 с.
9. Кулик Т. П. Організація, планування і управління виробництвом : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 232 с.
10. Ляшенко А. Х., Корбутяк А. Г., Сокровольська Н. Я., Юрій Е. О. Оцінка вартості підприємства: навчальний посібник Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 180 с. URL: https://drive.google.com/open?id=172hn98ohMr_0aMxSDYN9XGzWeTyiL8k7.
11. Мазур Н. А., Семенець І. В., Лопашук І. А. Економіка торговельного підприємства: навч. посібник. Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 192 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1OGJ7-yPW5TV2cAAZDk6pcpZaaOU9ytIT/view>.
12. Організація власного бізнесу: навч. посіб.: за ред. к.е.н. доц. Є. В. Ткача. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 264 с.
13. Яковлев А. І., Ларка Л. С. Економіка підприємства: магістерський курс. навчальний посібник. Харків, Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». 2018. 515 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/35864>.
14. Kalinichenko, O., Kulyk, M., & Lesiuk, V. (2024). Economic and energy efficiency of resource-saving technology for switchgrass cultivation. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 10(2), 31 – 51. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.02.02>.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України.
URL: <https://www.president.gov.ua>.
2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.
URL www.kmu.gov.ua.
4. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України.
URL <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
5. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.
6. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України.
URL: <https://www.msp.gov.ua>.
7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
8. Веб-сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.pu.if.ua>.
9. Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua>.
11. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.
12. Мережа бізнес-інформації. URL: <https://bin.ua>.
13. Господарський кодекс України від 16.01.2003. № 436-IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
14. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства Фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р.
URL: www.rada.gov.ua.
15. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92.
URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 18.11.2005 р. № 790.
URL: www.rada.gov.ua.
19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств» № 630 (630-2002-п) від 16.05.2002).
URL: <http://uazakon.com/big/text1406/pg1.htm>.